
ДО ЮВІЛЕЮ ВАЛЕНТИНИ МИКОЛАЇВНИ КОРПУСОВОЇ

У цьому році відзначає свій ювілей Валентина Миколаївна Корпусова — відомий фахівець у галузі скіфо-античної археології.

Валентина Миколаївна народилася 9 листопада 1939 р. в с. Долинне в Криму, неподалік Бахчисарая. З кримською землею пов'язана і значна частина її життя, присвячена археології. Ще в 1958 р. вона, студентка 1-го курсу, яка мала ще недостатнє уявлення про свою майбутню професію, відкрила Скалістінський могильник IV—IX ст. Домоглася складання акту про руйнування пам'ятки, опублікувала перші замітки про нього, а згодом (1959—1960 рр.) брала участь у його розкопках. Наполегливість і цілеспрямованість завжди були частиною її характеру.

Валентина Миколаївна брала активну участь у розкопках і рано почала самостійні роботи, передусім, на території Криму. Найбільш відомі дослідження боспорських античних могильників в південно-східному Криму біля сіл Золоте, Заморське, Фронтове, що стали основою кандидатської дисертації «Некрополи сельского населения европейского Боспора II в. до н. э. — IV в. н. э.», захищеної в 1976 р. Не відразу отримало визнання одне з основних положень її дослідження, яке нині стійко утвердилося в археологічній науці — про формування на сільській території Боспору в пізньоантичний період особливого етносу — боспорян (грецького в основі), — який продовжував існувати і після навали готів. Крим, його історія, зокрема і трагічного XX ст., видатні особистості, етнографія, архітектура, екологія — все це складає коло її інтересів як дослідника і взагалі небайдужої людини (2018; публікації в газетах «Слово Просвіти», «Чумацький шлях» та ін.).

Всього Валентина Корпусова взяла участь в 33 експедиціях, що досліджували пам'ятки різних епох, у 26 вона була керівником загону або експедиції. Особлива сторінка її наукової біографії — керівництво Північно-Кримською експедицією, яка проводила розкопки курганів у степах Джанкойського, Красноперекопського

і Нижньогірського районів (1977, 1978 рр.). Про це вона нещодавно розповіла у майстерно написаних спогадах (2018). У цій експедиції в повній мірі проявився її талант організатора, вміння об'єднувати людей. Всім учасникам експедицій запам'яталися «екскурсії вихідного дня»: практично кожен вихідний виїжджали до якогось мальовничого куточка Криму, знайомилися з археологічними та ландшафтними пам'ятками, які Валентина Миколаївна добре знала — від Коктебеля, Судака і Нового Світу до Мангупа і Ак-Каї в Гірському Криму, античних поселень Західного Криму і Сивашей. За два напружені польові сезони було досліджено 31 курган з 374 похованнями різних часів. Пощастило експедиції і на унікальні знахідки: ліпна посудина і статуя з кіммерійського поховання, рання південноіонійська ойнохоя, катакомбне поховання, в якому добре збереглася органіка, зокрема дерев'яні колеса і зерна злаків. І ще — в цих експедиціях співали багато гарних пісень...

Наукова біографія свідчить про різнобічність інтересів Валентини Миколаївни Корпусової. Це, зокрема, розробки щодо шляхів християнізації Криму, історії археологічної науки, новаторські керамологічні дослідження (спільно з геологами) із застосуванням літолого-геохімічних критеріїв (1983 р.). Багато сил віддала Валентина Миколаївна роботі зі створен-

ня Археологічного музею Інституту археології, а також систематизації та опису колекції наукових фондів. За її активної участі видані путівник по Археологічному музею (1971 р.) і каталог колекцій наукових фондів Інституту археології (2007 р.). Всього нею видано понад 130 наукових і науково-популярних праць, зокрема монографія по некрополю Золоте (1985 р.), розділи у виданнях «Археология Украинской ССР», т. 2 (1986 р.) і «Культура населения Ольвии и ее окружи в архаическое время (1985 р.)».

Особливо слід підкреслити дослідження в галузі історії науки, які ювіляр успішно продовжує і зараз. Це глибокі нариси про долі і творчість її колег, відомих вчених Віктора Платоновича Петрова (Домонтовича), Марії Іванівни Вязьмітіної, Івана Гавриловича Шовкопляса, Лазаря Мойсейовича Славина. Публікації та інтерв'ю про творчість Віктора Платоновича Петрова складають вже чималий доробок (понад 30). Інтерес до його творчості виник під впливом особистості вченого, з яким Валентина Миколаївна була знайома і чий світогляд був їй близьким. Зокрема, Валентина Миколаївна підготувала до видання кілька статей В. П. Петрова; за її активної участі (упорядкування, вступ, примітки) видана також його мо-

нографія «Мислення родового суспільства (на підставі археологічних і етнографічних джерел» (Київ, 2006 р.). Розробки про наукову і літературну діяльність В. П. Петрова (Домонтовича) зацікавили також наукові кола за кордоном, де зараз спостерігається пильна увага до багатогранної наукової спадщини вченого.

Побажаємо ж ювіляру й надалі зберігати оптимістичне світосприйняття, здоров'я, натхнення.

С. С. Бессонова

Некрополь Золотое (к этнокультурной истории Европейского Боспора). К., 1985; Літолого-геохімічні критерії класифікації давньої кераміки. *Вісник АН УРСР*, 1983, 6 (у співавт.).

Некрополи Боспора. *Археология Украинской ССР*. Киев, 1986, т. 2

Восточногреческая расписная керамика. Коринфская керамика. *Культура населения Ольвии и ее окружи в архаическое время*. Київ, 1987.

Стародавнє керамічне виробництво: основні ступені розвитку (за археологічними матеріалами України). *Українське гончарство: Національний культурологічний щорічник за рік 1994*. Опішне, 1995, кн. 2.

Pamięci Marii Wiazmitiny — ukraińskiego badacza sarmatów i scytów. *Archeologia Polski Środkowowschodniej*. 1998, III.

В. Петров (Домонтович): етногенетика як свобода самовиявлення. *Слово и час*, 2002, 10.

Згадуючи минуле. *Археологія і давня історія України*. 2018, вип. 2.

ОКСАНА ФРАНКО — ВЧЕНА І ПЕДАГОГ

Оксана Омелянівна Франко народилася 11 квітня 1939 р. у місті Калуші, нині Івано-Франківської обл.

Вона є родичкою нашого славного письменника — онукою його брата Онуфрія Яковича (1861—1913). Батько Омелян Онуфрійович Франко (1906—1981) та мати Ганна Дмитрівна (з Тацуняків (1913—1991) були активними діячами «Просвіти» на Калушині). За фахом батько будівельник мостів через Дністер та майстер шосейних доріг.

Дитячі роки Оксани припали на роки Другої світової війни та перші повоєнні роки. Людей

О. О. Франко з сином Андрієм